

Mozgóképkultúra és médiaismeret

Helyi tanterv

A mozgóképkultúra és médiaismeret elsősorban a médiaszövegek szövegértési képességének fejlesztését és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázását szolgálja, hiszen a média rendkívüli hatással van korunk emberének tájékozottságára, személyiségére. Tömegek napirendjét osztja be a televízió, sugalmazza, hogyan gondolkodjunk a világ dolgairól, étkezési, vásárlási divatokat indít, hősöket, eszményeket, életcélokat teremt. Az internet virtuális közege nagyon sok fiatal második otthonaként funkcionál, ahol több időt töltenek el, mint bárhol másutt. Mivel a média képes arra, hogy átformálja a nyelvet, az értékrendet, a ritmusérzékét, az ízlést, a vágyakat, a hősöket, a tabukat, a művészetet és a műélvezetet, az alkotást és a befogadást egyaránt, a médianevelés a személyiségfejlesztés alapvető eszköze.

A médiaműveltség fejlesztése szoros kölcsönhatásban van a résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátításával, valamint a kritikai és kreatív képességek fejlesztésével. Ily módon hozzájárul a Nemzeti alaptantervben megjelenő kulcskompetenciák fejlesztése közül az *anyanyelvi kommunikációs készség, a digitális, a szociális és állampolgári kompetenciák, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség* fejlesztéséhez.

A sikeres mozgóképkultúra-médiaismeret oktatás kiemelten fejleszti a kommunikációs és együttműködési készséget, támogatja az alkotásra való beállítódást, fejleszti a problémamegoldó képességet, a megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességét. Elemzéssel és az alkotói szerepek gyakoroltatásával fejleszti a reális énkép kialakítását. A művészi alkotásokban feltáruló konfliktusok értelmezésével, a valós emberi sorsok átélhető megjelenítésével segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását, az életvezetés és az érvényesülés során adódó krízishelyzetek humánus kezelését. Ily módon hozzájárul a kiemelt fejlesztési követelmények közül az *erkölcsi neveléshez, a demokráciára neveléshez, az önismeret és társas kultúra fejlesztéséhez, a testi és lelki egészségre neveléshez* és természetesen mindenekelőtt a *médiatudatosságra* neveléshez. A tantárgy oktatásának elsődleges célja, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő felkészültséget szerezzenek a különböző médiaszövegekkel kapcsolatban az önálló és kritikus attitűd kialakítására, és nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat – vagyis a mozgóképi írás-olvasástudás és a kritikai médiatudatosság fejlesztése. Ehhez az alsóbb iskolafokokon más tantárgyakban modulárisan megjelenített és elsajátított alapszintű mozgóképnyelvi és művelődéstörténeti tájékozottság áttekintésére, összekapcsolására, alkalmazására és továbbfejlesztésére, valamint a naiv fogyasztói szemlélet átértékelésére van szükség.

A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása során tudatosítani kell, hogy a technikai képreprodukcióknak miféle viszonya van a valósághoz, a mozgóképi vagy internetes tartalmak mennyiben alkalmasak a tapasztalati világ reprodukálására, egyúttal a személyes közlésre. Tudatosítani kell, hogy a mediatizáló kommunikációt miért és miképpen láttatják oly sokan a minőségi kultúra és egyúttal a személyiség autonómiája veszélyeztetőjének (pl. információfüggőség, kényszerfogyasztás) –, de azt is, hogy a technikai képreprodukció és a hálózati kommunikáció egyidejűleg miféle esélyt hordoz a kulturális örökség védelmére, a kreatív önkifejezésre, a civil társadalom erősítésére, a választás képességének fejlesztésére.

Az audiovizuális szövegek szövegértési képességének fejlesztése során arra is törekedni kell, hogy a tanulók ismerjék fel a médiaszövegekben megjelenő kulturális mintákat. Az értelmezés egyik rétege tehát az ábrázolásban megmutatkozó szerzői vagy műfaji dominancia (személyesség, stílus, konvenció) és a befogadásban megmutatkozó nézői szerep (elvárás, azonosulás) felismerése, míg a másik meghatározó réteg a médiaszövegek befolyásoló, gyakran rejtett érték- és értékrendszerének felismerését jelenti.

Ezért a tárgy oktatása során a tanulóknak lehetőséget kell kapniuk a tömegkommunikációs eszközök kritikus és szuverén használatára, történelmi, társadalmi és

kulturális összefüggések felismerésére, arra, hogy a megfelelő szövegek, mozgóképi alkotások tanulmányozása útján jobban megismerhessék saját személyiségüket.

A mozgóképkultúra és médiaismeret óráin a diákoknak lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy alkalmas kreatív gyakorlatokkal fejlesszék kifejező képességüket és kifejezőkedvüket. A digitális technológiák térnyerése megkerülhetetlenné teszi, hogy a tanulók aktív résztvevői, ne csupán passzív befogadói legyenek a mediális kommunikációnak.

A tanulók értékelése

Az egyéni értékelés különböző formái:

- Önálló, produktív írásbeli munka (pl. problémamegoldó vagy elemző esszé írása, házi dolgozat, projektmunka, elektronikus anyag, portfólió) készítése.
- Önálló szóbeli felelet (pl. tétel kifejtése, kiselőadás tartása).
- Pár- és csoportmunkában való részvétel (pl. disputa, vetélkedő, szerepjáték).
- Félévente legalább egy témazáró feladatlap megírása.

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- Aktivitás és részvétel a tanulói tevékenységek során.
- Szóbeli és írásbeli feleletek, beszámolók esetében az összefüggő, követhető, logikus gondolatmenetre és árnyalt fogalmazásra való törekvés.
- Képes-e önállóan felépíteni feleletét? Képes-e kérdéseket, releváns megállapításokat, következtetéseket megfogalmazni?
- A mozgóképkultúra és médiaismeret fogalmainak szakszerű és helyes használata.
- Egyéni és csoportos képességfejlesztő feladatok (pl. szöveges forrás-, kép-, film-, ábra-, grafikon-, diagrafelemzés) megoldása.
- Projektek (pl. tablók, házi dolgozatok, színielőadások, kiadványok, makettek, filmek, egyéb digitális anyagok) egyéni vagy csoportos elkészítése.

A tanterv alkalmazása, szükségessé speciális képesítések és tárgyi feltételek

Az iskolában már meglévő demonstrációs eszközök: projektor, digitális tábla (kiegészítve – szükség szerint – saját készítésű eszközökkel); szaktanterem; iskolai könyvtár, pc, internet

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A taníthatóság-tanulhatóság feltétele a tankönyv jó tagoltsága. A nagy fejezetek és a leckék legyenek arányosak – már a könyv tagolása emelje ki a tárgyalt korszak sajátosságait. Különüljenek el a különböző didaktikai funkciójú szövegrészek (pl. törzsanyag, kiegészítő anyag, források, kérdések, feladatok). A tanulást különféle kiemelések segítsék. A túlzott tagoltság és sok kiemelés azonban már nehezíti a tanulást. Előnyös, ha a leckéket egyszerű vázlatok és összegző kérdések zárják. A nagy fejezeteket is zárják összefoglalások.

A könyv nyelvezete legyen érthető, olvasmányos a tanulók számára. Ne tartalmazzon fölöslegesen sok fogalmat és adatot (nevek, évszámok, topográfia), ugyanakkor biztosítson minél több lehetőséget a tanulói tevékenységekre, a képességfejlesztésre (kérdések, feladatok)

11. évfolyam

Óraszám: 36 óra /év
1 óra /hét

	Témakör	Óraszám
1.	A média kifejezőeszközei A technikai úton rögzített kép és hang, mint a mozgóképi ábrázolás anyaga	3 óra
2.	A média kifejezőeszközei A mozgóképn nyelv kifejező eszközei	5 óra
3.	A média kifejezőeszközei A látványszervezés alapeszközei a mozgóképen	4 óra
4.	A média kifejezőeszközei A mozgóképi szövegek rendszerezése	4 óra
5.	A média kifejezőeszközei Az új média néhány formanyelvi sajátossága	3 óra
6.	A média társadalmi szerepe, használata A kommunikáció történetének fordulópontjai és a nyilvánosság	4 óra
7.	A média társadalmi szerepe, használata A médiakommunikáció szereplői, médiainstémények és közönségek	4 óra
8.	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	5 óra
9.	Ellenőrzés, számonkérés	4 óra

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A technikai úton rögzített kép és hang, mint a mozgóképi ábrázolás anyaga	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az ábrázolás és a reprodukció, a mozgókép kettős természete fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás- olvasástudás fejlesztése. Középszintű mozgóképn nyelvvi tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Valóságábrázolás/látvány szerinti ábrázolás és a technikai képrögzítés kialakulása, jelentősége</i> Annak megtapasztalása, hogy a mozgóképi szöveg – egyszerre ábrázol és reprodukál; – információban rendkívül gazdag, ám a szöveg jelentésének meghatározása a nyelvi közlésnél sokkal bizonytalanabb;		<i>Vizuális kultúra:</i> reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete.

– utalásokkal telített. Témák: A mozgókép kettős természete A tér-idő újra felbontása és újraserkesztése Valóságos és valószerű, hiteles és igaz	<i>Filozófia:</i> a valóság mint tudatunktól függetlenül vagy attól függően létező (lételméleti vagy ismeretelméleti szemlélet).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, valóság, utalás.

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A mozgóképnyelv kifejező eszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A kiemelés (hangsúlyozás) alapvető eszközei a mozgóképi ábrázolásban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Annak megfigyelése és kipróbálása egyszerű beállítások, snitt-kapcsolatok elkészítése és megszerkesztése során, hogy a mozgóképkészítő miféle filmnyelvi eszközöket használ a szöveg megalkotása során. Témák: Ismétlés Világítás, színkezelés A montázs A szerepjáték A narráció		<i>Vizuális kultúra:</i> A mozgóképkészítő által használt eszközök a néző figyelmének irányítására; az audiovizuális közlés hangsúlyozási módjai. A kiemelés alapeszközei (legfontosabb motívumok ismétlése; közelkép; fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Narráció, szerepjáték, látványszervezés, montázs.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A látványszervezés alapeszközei a mozgóképen	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A beállítás, a képkivágás fogalmának ismerete. A technikai képrögzítés elvének ismerete, elemi szintű felvételt készítési gyakorlat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A látványszervezés alapeszközei (képkivágás, gépállás, nézőpont, szemszög, kameramozgások, beállítástípusok, megvilágítás) fogalmainak tudatosítása, ezen eszközök szerepének értelmezése és tudatosítása saját felvételek készítése és mozgóképi szövegrészletek elemzésével. Egyszerűbb mozgóképi szövegrészletek létrehozása (pl. találkozás, megérkezés, követés, megismerkedés) útján a képzelőerő, kifejezőkészség fejlesztése. Témák: A képkivágás A nézőpont A kameramozgás		<i>Vizuális kultúra:</i> a kiemelés alapeszközei (legfontosabb motívumok ismétlése; közelkép; fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kompozíció, képkivágás, plán, nézőpont, szemszög, szubjektív beállítás, leíró beállítás, társított beállítás, svenk, fahrt, vario.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A mozgóképi szövegek rendszerezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, a médiaszövegek fikciós vagy dokumentáris jellegének megfigyelése, a műfaji és a szerzői fogalmak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése. A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A mozgóképi szövegek rendszerezését segítő néhány alapszempon		<i>Magyar nyelv és</i>

(megjelenési felület – mozi, televízió, internet; a hossz, mint forgalmazási kategória; a valóságanyag természete – dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás – műfaj (zsáner)film, szerzői film) ismétlése, pontosítása, kiegészítése. A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének felismerése. Témák: A megjelenés eltérő közegai A dokumentumfilm és játékfilm A szerzői film és a műfajfilm	<i>irodalom:</i> bár a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszemponjtja.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, műfaj, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller, szerzői, eredetiség, ábrázolási konvenció.

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Az új média néhány formanyelvi sajátossága	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az új média, az interaktivitás és a nem lineárisan szerveződő szöveg fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasástudás és a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai és kreatív képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A hagyományos (analóg) és az új médiaformák (interaktív, nemlineáris, digitális) közötti alapvető különbségek tudatosítása. Hagyományos szövegtípusok formanyelv-használata módosulásának megfigyelése és elemzése az újmédia felületein (néhány jellemző példa, elsősorban a reklám, a hírszövegek területéről). A web 2.0-ás alkalmazások formanyelvi gondolkodásának megfigyelése (pl. interakció, választás, az animációs és grafikai megoldások terjedése, játékosság, ironia és a szövegek folyamatos alakítása). Témák Televízió és interaktivitás Az online-újságírás A web 2.0.- kommunikáció sajátosságai		<i>Informatika:</i> miért és hogyan értelmezi át a digitális kép (hang) a technikai kép (hang) hagyományos médiában történő alkalmazásait (nincs eredetije – számsorokba kódolt információk sokasága; könnyen manipulálható, így megkérdőjelezhető a valóságtartalma/

	valóság-referenciája; könnyen hozzáférhető és átalakítható, így kevésbé fontos a szerzője is).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valóság, tapasztalati valóság, web 2.0, nem lineáris, interaktivitás, irónia, manipuláció, közösségi hálózat.

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A kommunikáció történetének fordulópontjai és a nyilvánosság	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A kommunikáció története alapvető fordulópontjainak (írásbeliség, sokszorosítás, fotografikus képrögzítés, digitális jelkezelés / hálózati kommunikáció) ismerete. A meghatározó társadalmi struktúrák, hatalomgyakorlási rendszerek ismerete. A magánszféra és a közszféra fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikáció története alapvető fordulópontjainak (írásbeliség, sokszorosítás, fotografikus képrögzítés, digitális jelkezelés / hálózati kommunikáció) az ezekhez tartozó művelődéstörténeti háttér (kiemelkedő feltalálók, találmányok, évszámok) megismerése, e fordulópontok jelentőségének értelmezése a nyilvánosság történetében. A nyilvánosság jelentése az életünkben, a mai nyilvánosság kialakulása, egy adott kor és társadalom nyilvánosságának vizsgálati módjai. Miért jelennek meg egyre inkább a közszférában a médiakörnyezet változásával a magánszféra ügyei? – vita, érvelés, példákkal. Témák: A kommunikáció története A modern nyilvánosság jellemzői Magánszféra és közszféra		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A kommunikáció története alapvető fordulópontjai, ezen fordulópontok jelentősége a nyilvánosság történetében. A mai nyilvánosság kialakulása, egy adott kor és társadalom nyilvánosságának

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szóbeliség, írásbeliség, információ, technikai képreprodukció, mágikus gondolkodás, nyilvánosság, reprezentatív és népi nyilvánosság, polgári nyilvánosság, cenzúra, a tömegkommunikáció nyilvánossága, hálózati kommunikáció, köz- és magánszféra.

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A médiakommunikáció szereplői, médiaintézmények és közönségek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A cselekmény- és történet szervezés, valamint az elbeszélés (narráció) fogalmának ismerete, az exozicció, bonyodalom, lezárás szakaszainak felismerése mozgóképi alkotásokban. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanuló felismer olyan történetjavaslatokat, amelyeket a médiaintézmények bocsátanak közre Ismeri és a médiajelenségekkel kapcsolatban helyesen alkalmazza a tematizálás, a napirend és a diskurzus fogalmát Ismeri a közszolgálati, a kereskedelmi és a közösségi média eltérő szerepét a nyilvánosságban. Tudatosítja, miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben, mint vásárló és mint áru. Megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiaintézmények célközönségei. Témák : A média napirend-kijelölő szerepe A közönség mint vevő, a közönség mint áru A műsoridő és a műsorrend. A sorozatelv A közszolgálati és kereskedelmi média		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napirend-kijelölés, diskurzus, rovatszerkezet, műsorrend, műsoridő, sorozatelv, közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média, web 2.0.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek szövegalkotó kód-típusainak, kifejező eszközeinek ismerete. A médiaintézmény, a diskurzus, a sztereotípa és a reprezentáció fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanuló kreatív gyakorlati feladatok során és megbeszélés útján tudatosítja, hogy a médiaszövegek értelmezése egyaránt függ a szövegtől, a befogadótól és attól a médiakörnyezettől, amelyben a szöveg nyilvánosságra kerül (vagyis a médianyelvtől, a nyelvhasználatától, a közönségtől és a kontextustól). Aktuális médiaesemények feldolgozása és elemzése során feltárja, hogyan és miért érvényesül a médiában a sztereotíp megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez. Témák: Az értelmezés keretei A sztereotípiák		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tömegkommunikáció médiumainak jelrendszerei, kódjai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbolikus kód, technikai kód, értelmezési keret, sztereotípa, reprezentáció.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, médiaetika	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	A digitális médiaeszközök alapszintű felhasználói ismerete. A médiaszövegekben megjelenő információk kritikus szemlélete. Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat, a hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep	

elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanuló tudatosítja és példákkal világítja meg a médiakonvergencia jelenségét. Példákkal, jó és helytelen gyakorlatok bemutatásával illusztrálja az internethasználat biztonságának problémáit (pl. személyes adatok védelme, hamis vagy megbízhatatlan oldalak, információk kiszűrése, ismerkedés veszélyei).Életkorának és tapasztalatainak megfelelő példákra alapozott, érvekkel alátámasztott állításokat fogalmaz meg a hálózati kommunikáció életmódra, életminőségre vonatkozó hatásáról, a személyiség felbontása és megsokszorozásáról, mint mindennapi gyakorlatról az online médiában, a médiahasználat veszélyeiről (pl. függőség, elmagányosodás, egészségkárosodás). Ismeri a médiában megjelenő erőszakkal kapcsolatos problémákat (pl. az erőszak, mint szórakoztató, stimuláló hatáselem; az erőszak, mint mindennapivá váló érdekérvényesítő és konfliktuskezelési eszköz). Témák: A médiakonvergencia Biztonságos internethasználat A médiaerőszak	<i>Informatika:</i> a „rég” és az „új” média használatának összehasonlítása. egymástól. Az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságai. Az internethasználat biztonságának problémái. A média törvényi szabályozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Médiakonvergencia, multitasking, anonimitás, e-demokrácia, virtuális személyiség, médiaerőszak, közösségi média, médiaipari verseny, manipuláció.

A fejlesztés várt eredményei	A tanuló – felismeri és megnevezi a mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit. – alkalmazza az ábrázolás megismert eszközeit egyszerű mozgóképi szövegek értelmezése során (cselekmény és történet megkülönböztetése, szemszög, nézőpont, képkivágat, kameramozgás jelentése az adott szövegben, montázsfunkciók felismerése). – a mozgóképi szövegeket meg tudja különböztetni a valóság ábrázolásához való viszonyuk és az alkotói szándék, és a nézői elvárás karaktere szerint (dokumentumfilm és játékfilm, műfaji és szerzői beszédmód). – az életkornak megfelelő szinten meg tudja különböztetni a fikció és a virtuális fogalmait egymástól. – tisztában van a média alapfunkcióival, a kommunikáció története alapfordulataival, meg tudja fogalmazni, milyen alapvető tényezőktől függ valamely kor és társadalom nyilvánossága. – tudja, melyek a kereskedelmi és közszolgálati médiainstítmények elsődleges céljai és eszközei a médiaipari versenyben. – megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján

	jellemezhetőek a médiaintézmények célközönségei. – meghatározza és alkalmas példákkal illusztrálja a sztereotípiát és a reprezentáció fogalmát, ésszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit. – érvekkel támasztja alá álláspontját olyan vitában, amely a médiaszövegek (pl. reklám, hírműsor) valóságtartalmáról folyik. – jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait, az internethasználat biztonságának problémáit. – az életkorának megfelelő szinten képes a különböző médiumokból és médiumokról szóló ismeretek összegyűjtésére, azok rendszerezésére, az önálló megfigyelésekre. – alkalmazza a mozgóképi szövegekkel, a média működésével kapcsolatos ismereteit a műsorválasztás során is.

12. évfolyam

A tantárgy a 12. évfolyamon elsősorban a médiatudatosság fejlesztési területén fejt ki hatását, de komplex eszközrendszerével hozzájárul a diákok tanulás-módszertani fejlesztéséhez, erkölcsi neveléséhez, valamint állampolgárságra, demokráciára és környezettudatosságra nevelésükhöz. A tantárgy tanításának célja az alapvető médiaműveltség megszerzése, a mozgóképi szövegértés fejlesztése, a média társadalmi szerepének és működés módjának megismertetése. Célja továbbá, hogy a tanulók magabiztosan tudjanak tájékozódni és választani a hagyományos és az új médiumok világában, hogy értő, kritikus, egyenrangú résztvevői lehessenek az új társadalmi színtereken zajló érintkezésnek. Ennek keretében a hangsúly a tudatos médiatartalom-választásra, azok adekvát használatára és a nem kívánatos tartalmak kritikus elutasítására esik. Ennek szolgálatában áll többek között a mozgóképi szövegek kifejezőeszközeinek pontosabb felismerése és árnyaltabb értelmezése is. A szóbeli, írásbeli és képi kifejezés különböző formáinak gyakorlása mellett a tanuló ebben az életkorban egyre magasabb szinten válik képessé az információ feldolgozására és rendszerezésére is. A mozgóképkultúra és médiaismeret tárgy elősegíti a tudásmegosztó és tudásépítő platformok használatát is. A tantárgy rendszeres véleményformálás gyakoroltatása révén önismeretre nevel, de hozzájárul a felelősségvállalás elmélyítéséhez is. A napi aktualitású médiaszövegek értelmezése során körvonalazódik a normák mibenléte, azok elfogadásának vagy elvetésének társadalmi kontextusa; a tanuló egyre inkább átlátja a normaszegések következményeit, képessé válik értékkonfliktusok felismerésére, és kezelésükben is némi gyakorlatot szerez. A társadalmi szerepek mibenlétének és médiareprezentációjának megértése hozzásegíti a diákot a sztereotípiák működésének pontosabb megértéséhez, az előítéletes magatartás felismeréséhez és átalakításához. A tantárgy lényeges fejlesztési célja képessé tenni a tanulót a valódi és virtuális kapcsolatok természete közötti különbségtételre. A technológiai fejlődés társadalmi hatásainak pontosabb megértése révén, amely szintén fontos feladata a tárgynak, a fiatalok fokozatosan megértik majd a globális problémák és lokális cselekvések, sőt az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. E két képesség hozzásegíti majd őket, hogy bekapcsolódhassanak különböző kisközösségekbe, és a civil társadalmi aktivitás értékét átlátva állampolgári jogaikat és kötelességeiket a helyi közösségekkel együttműködve hatékonyan gyakorolhassák.

12. évfolyam , érettségi előkészítő csoport
Tematikus összesített óraterv

Óraszám: 64 óra /év
2 óra /hét

	Témakör	Óraszám
I.	A média kifejezőeszközei A figyelemirányítás, hangulatteremtés és értelmezés fő eszközei	4 óra
II.	A média kifejezőeszközei A mozgóképi elbeszélés	4 óra
III.	A média kifejezőeszközei Szerzői kultúra és tömegkultúra, mint eltérő beszéd módok	18 óra
IV.	A média társadalmi szerepe, használata Tömegkommunikáció, nyilvánosság, hálózati kommunikáció	10 óra
V.	A média társadalmi szerepe, használata Az új média formái és szövegépítkezési sajátosságai	6 óra
VI.	A média társadalmi szerepe, használata Médiaipar, médiafogyasztás és -befogadás	8 óra
VII.	A média társadalmi szerepe, használata Médiaprezentáció, valóság és hitelesség	8 óra
VIII.	A média társadalmi szerepe, használata Médiaetika, médiaszabályozás	6 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A figyelemirányítás, hangulatteremtés és értelmezés fő eszközei	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Vizuális kultúra: képkivágás, gépállás, gépmozgás, beállítás, jelenet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sajátos mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése és alkalmazása. Az intertextualitás jelenségének felismerése és értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A mozgóképi látványszervezés (pl. kompozíció, megvilágítás, kameramozgás, szemszög, színkezelés) megfigyelése változatos művek (pl. reklám, filmrészlet, televíziós műsor részlete) példáján. Az egyes mozgóképi szövegszervező eszközök (pl. fényviszonyok, képkivágás, kameraállás) megváltoztatása rövid és célirányos szövegalkotási gyakorlatok során. Az ily módon elért hatás (pl. a kép hangulatának vagy a látványhoz rendelt értelmező elemek megváltozása) tudatosítása elemző megállapítások révén.		<i>Vizuális kultúra:</i> mozgóképi közlés, a mozgóképi nyelv alapjai. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Intertextualitás jelensége, utalás, vendégszöveg. Stílusimitáció, paródia,

Témák: A látványszervezés alapjai Az elbeszélő helyzete a mozgóképi szövegben	intertextualitás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nézőpont, távolság, fényviszony, mozgás, mozgóképi idézet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A mozgóképi elbeszélés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Tér- és időszervezés, utalás, verbális tartalmak audiovizuális adaptációja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A filmelbeszélés eszközrendszerének tudatosítása. Összetettebb (időben és térben elkülönülő) cselekmények megjelenítése, tagolása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A montázs idő- és téralakító hatásának, a kép és a hang montázsviszonyának, valamint az intellektuális montázs szerepének megfigyelése filmes példák (pl. szovjet avantgárd) alapján. Következtetések megfogalmazása szóban vagy írásban. Az irodalomból már ismert problémaközpontú szerkesztésmód (expozíció – bonyodalom – kibontakozás – tetőpont – megoldás) elemeinek felismerése egyszerűbb (pl. rövidfilm, reklám) és összetettebb (pl. játékfilm vagy filmsorozat) mozgóképi példák segítségével. Összetett cselekményű (több szálon futó, nem lineárisan előrehaladó időkezelésű, bonyolult térszerkezetű) szövegformák tagolása, értelmezése. A szerepjáték elemeinek (fotogenitás, a viselkedés jelrendszere) azonosítása játékfilmes példákon. Témák: A montázs szerepe a mozgóképi szövegalakításban Cselekmény és történet fogalma A cselekmény fázisai Szereplő a mozgóképen		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Verbális és nonverbális jelek a közlésfolyamatban. Cselekményes műnemekhez tartozó alkotások szerkezetének problémaközpontú megközelítése; jellemrendszer, a jellemzés eszközei; adaptáció. <i>Dráma és tánc:</i> stílus, karakter, státusz metakommunikációs ábrázolása; <i>Vizuális kultúra:</i> tér-idő kifejezése; látvány-hang-mozgás összekapcsolása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs, elbeszélő, szerepjáték, státusz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Szerzői kultúra és tömegkultúra, mint eltérő beszédmódok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Tömegkultúra, archetípusok (a mítoszokban és az irodalomban), a történetiség és műfajiság megközelítési módjai (az irodalomban).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerzői nézőpont, a szemléleti és műfaji keretek felismerése, az ezeket szolgáló audiovizuális kifejezőeszközök azonosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Filmalkotások, esetleg szemelvények megtekintése a szerzői film történetéből. A legfontosabb korstílusok (német expresszionizmus, francia avantgárd, szovjet avantgárd, olasz neorealizmus, francia és cseh új hullám, német új film) jellegzetes példái alapján a szerzői film sajátosságainak felismerése, elemző és értékelő megfigyelések megfogalmazása (pl. vita keretében). Témák: A német expresszionizmus A francia avantgárd A szovjet avantgárd Az olasz neorealizmus A francia új hullám A cseh új hullám A német új film A magyar filmtörténet főbb fejezetei A budapesti iskola Egy magyar rendező pályája	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> műfajok rendszere; archetípus, stílusirányzatok története; nézőpont, elbeszélői pozíció; az irodalom határterületei: a szórakoztató irodalom műfajai (krimi, kalandregény, szerelmesregény stb.) <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a globalizálódó világ és Magyarország – a tömegkultúra.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kultúra és tömegkultúra, műfajfilm, műfajkeveredés, posztmodern, szerzői film, kézjegy, archetípus, sztár, hős.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tömegkommunikáció, nyilvánosság, hálózati kommunikáció	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A kommunikáció általános modellje; nyomtatott és online újságok, sajtóműfajok, a kommunikáció történetének alapfordulatai (írás, nyomtatás, távközlés, képrögzítés, hálózati és mobilkommunikáció).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tömegkommunikációt és a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények, modellek megismerése. A nyilvánosság átalakulása: a folyamat főbb jellemzőinek végigkövetése, saját környezetben azok felismerése. A hálózati kommunikáció hatása a nyilvánosságra: fogyasztói tapasztalatok általánosítása a média közösség-szervező funkcióval kapcsolatosan.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Bevezetés azokba a kultúraelméleti kérdésekbe (pl. elemző tanulmányok közös olvasása és értelmezése útján), amelyeket az audiovizuális távközlési rendszerek rohamos térhódítása és a társadalmi nyilvánosságra gyakorolt átalakító hatásuk vet fel (pl. kommunikációs terek, intézmények, időbeosztás, életmód, tudás, értékrend megváltozása). A fontos tömegkommunikációs modellek (transzmissziós, rituális, propaganda-reklám, befogadási modell) működésének szemléltetése Miképp változik az egyén és a közösségek viszonya az információs társadalomban, hogyan hat az online életforma a személyiség fejlődésére és a társas kapcsolatokra, a civil társadalom önszerveződésére, a tanulásra, a munkavégzésre, valamint a szabadidő eltöltésére. Témák: A társadalmi nyilvánosság fogalma és története Tömegkommunikációs modellek A globalizáció fogalma, a médiaglobalizáció hatásai Az online-életforma		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tömegkommunikáció, sajtóműfajok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a polgári nyilvánosság megszületése. <i>Informatika:</i> hálózatok, web 2, közösségi oldalak használata, e-szolgáltatások biztonságos igénybe vétele. <i>Etika:</i> korunk kihívásai – a felelősség új dimenziói a globalizáció korában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció; közvetett/közvetlen, egyirányú/kétirányú, nonverbális/verbális/képi. Tömegkommunikációs modell; lokális/globalis nyilvánosság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Az új média formái és szövegépítkezési sajátosságai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Szövegtípusok az új médiában, valós és virtuális tér, interaktivitás, online önreprezentáció, a hálózati kommunikáció hatása az életmódra, biztonságos internethasználat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az internetes szövegépítkezés sajátosságainak megismerése, blogok, közösségi oldalak stb. tartalmának elemzése, online médiaszövegek készítése. Részvétel a lokális nyilvánosságban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A mindennapi kommunikáció formái (chat, SMS, e-mail, fórum) és nyelvi sajátosságai (pl. szókincs, szavak alakváltozatai, mondatszerkesztés, az érzelemkifejezés eszközei) tudatosítása saját szövegalkotási gyakorlat révén (pl. adott téma megjelenítése több formában). Nem lineárisan felépülő szövegek elemzése, saját hypertext létrehozása (pl. rövid novella átalakítása többszintű, sokféleképp bejárható, linkekkel működő szöveggé). Identitások megjelenítése a virtuális térben: saját önreprezentáció eszköztárának (pl. Facebook-adatlapok információinak) elemzése. Aktuális témáról online publikálható szöveg (cikk, blogbejegyzés, fórumhozzászólás stb.) megalkotása az iskolai (vagy egyéb lokális közösségi) honlap számára Témák: Az új kommunikáció nyelvi jellemzői A hypertext fogalma Szövegalkotási gyakorlatok		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szövegek jelentésbeli és nyelvtani kapcsolóelemei, a szövegszerkesztés lépései. <i>Informatika:</i> digitális tartalmak létrehozása, online publikációja; <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tudományos-technológiai fejlődés hatásai a gazdaságra, társadalomra és kultúrára; a tudás fogalmának átalakulása az információs társadalomban. <i>Földrajz:</i> az egyén társadalmi szerepvállalása; <i>Etika:</i> korunk kihívásai – a felelősség új dimenziói a globalizáció korában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Multimédia, hypertext, interaktivitás, virtuális identitás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiaipar, médiafogyasztás és -befogadás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Kereskedelmi, közszolgálati és nonprofit média, alkotói szándék, célcsoport, közönség, mint vevő és áru, médiafogyasztási szokások, médiafüggőség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiaipar működésének megismerése, médiajelenségekről szóló elemzés értelmezése, önálló kérdések és vélemény megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban. A kritikai gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tulajdonviszonyok a médiában: a közszolgálatosság problémájának megértése . A nézettség- és fogyasztásnövelő stratégiák (pl. a műsoridő elosztása, sorozatelv) megfigyelése egy kereskedelmi tévécsatorna műsorrendjének segítségével. A reklám hatásmechanizmusának elemzése változatos példák segítségével, kitalált termék reklámjának tervezése és elkészítése különböző médiumok (pl. újság, óriásplakát, televízió, rádió) számára. Az infotainment (a tájékoztató és szórakoztató funkciót párhuzamosan megvalósító műsortípus) jelenségének tudatosítása rövid, aktuális médiaszövegek narratív szerkezetének (központi probléma és a felvezetés lépései) és eszköztárának (mozgóképi formanyelv, kommentárok, zene) leírásával. Néhány választott befogadás elmélet (pl. lövedékelmélet, kétlépcsős hatás elmélete, szelektív észlelés elmélete, kultivációs elmélet, napirendelmélet, használat és kielégülés modellje) feldolgozása szakirodalmi részletek közös olvasásával. Témák: A közszolgálatosság jövője A reklám Az infotainment A hatáselméletek		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A modern tömegkommunikáció kialakulása és társadalmi hatásai. Helyi társadalom, civil társadalom, önkéntesség. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tömegkommunikáció, reklám; a befogadó szerepe a jelentésteremtésben, befogadói stratégiák. <i>Földrajz:</i> globális kihívások, tudatos fogyasztói magatartás; környezettudatosság; a társadalmi célú reklámok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kereskedelmi/közszolgálati/nonprofit média; közönség: vevő és áru; műsoridő, műsorrend, sorozatelv, infotainment.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiareprezentáció, valóságbrázolás, hitelesség	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Médiaszövegek fikciós illetve dokumentumjellege, sztereotípiák, reprezentáció, tematizáció, valóságbrázolás, hitelesség, hír.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hitelesség igényével fellépő mediaszövegek megalkotottságának tudatosítása. Azonos események eltérő médiareprezentációinak összevetése, eltérésük értelmezése. Sztereotípiák és konvenciók azonosítása a mediaszövegekben, saját értékelő viszony kialakítása ezekkel kapcsolatban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Társadalmi csoportok (pl. bizonyos foglalkozást űzők, nők/férfiak, korcsoportok, kisebbségi csoportok) és közéleti események megjelenítése a médiában. A hír megalkotottságának tudatosítása változatos mediaszövegek elemzése révén: az információ hírértékének kiemelése, a hírek formai sajátosságainak leírása (pl. montázshatások, kommentár, tabloidizáció) és a belőlük adódó értelmezési lehetőségek összevetése rövid szóbeli beszámoló keretében. Információforrások szűrési szempontjainak elsajátítása, gyakorlása. Esettanulmány készítése arról, hogyan kerül egy aktuális esemény napirendre, majd néhány héten át tartó folyamatos előfordulás-követés révén annak megfigyelése, milyen eszközökkel és formákban tartja a média napirenden az adott eseményt. A dokumentarizmus jelensége: a dokumentumfilmzés klasszikus példáin bemutatni a reprodukciós és ábrázoló törekvések együttes jelenlétét. Témák: A médiareprezentáció sajátosságai A hír és a hírműsorok Reprodukció és ábrázolás a mozgóképi szövegekben		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> sajtműfajok (hír, kommentár, tudósítás, riport) <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> források hitelessége, forráselemzés, információgyűjtés és -rendezés. <i>Vizuális kultúra:</i> a tapasztalati és a reprezentált valóság viszonya.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reprezentáció, hírérték, tabloidizáció, dokumentarizmus, valóságtelevízió, áldokumentumfilm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiaetika, médiaszabályozás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Norma/normaszegés a médiában, médiaetika, alkotók és felhasználók felelőssége, egyének és közösségek jogai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyilvános megszólalás szabadságának és felelősségének tudatosítása. Állásfoglalás a médiában fellelhető normákkal és esetleges normasértésekkel kapcsolatban. A média etikai környezetének és jogi szabályozásának megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Vélemények megismerése (pl. elemzések, reflexiók olvasása, a háttérükben megjelenő normarendszer tudatosítása) és saját viszonyulás kialakítása az újságírói etika, a hiteles médiaszemélyiség és az intézményi etika kérdéskörében. A tartalomszabályozás a médiatörvényben: a törvény főbb tartalomszabályozó törekvéseinek kiemelése szakirodalmi szövegek kivonatos összefoglalása segítségével. Érvekkel és példákkal alátámasztott vita az erkölcsi és jogi normák alkalmazásáról a médiában, a saját tartalmak közzétételének etikai háttéréről, a médiára vonatkozó szabályozás elveinek és gyakorlatának főbb kérdéseiről, különös tekintettel a hálózati kommunikáció szabályozási problémáira. Témák: A médiaszemélyiségek és médiasztárok Médiaetika A média jogi szabályozása		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> polgári szabadságjogok; cenzúra; globalizáció; az európai polgárok alapvető jogai, állampolgári jogok és kötelességek. <i>Etika:</i> az erkölcsi szabályok természete, párbeszéd, vita, kétely, értékkonfliktus; egyén és közösség – a szabad véleménynyilvánítás joga; visszaélés a szólásszabadsággal. <i>Informatika:</i> információs szabadság, szerzői jogok, adatvédelem, adatkezelés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Újságírói/intézményi etika, hitelesség, tartalomszabályozás, médiatörvény, normaszegés, médiaerőszak.	
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A tanuló – képes mozgóképi szövegek értő befogadására; ismeri a mozgókép formanyelvének alapvető eszköztárát, érzékeli ezek hatását az értelmezés folyamatára, valamint képes ezeknek az eszközöknek alapszintű alkalmazására saját szövegalkotásában is. – rövid mozgóképi szövegek tervezése és kivitelezése révén szert tesz a	

	mozgóképi szövegalkotás elemi tapasztalataira, érti a különféle mozgóképi szövegtípusok eltérő működési elvét, s tud azok széles spektrumával kreatív befogadói viszonyt létrehozni. – ismereteket szerez a filmkultúra területéről: érti a szerzői kultúra és a tömegkultúra eltérő működésmódját; felismeri az elterjedtebb filmműfajok jegyeit; különbséget tud tenni a különböző stílusirányzatokhoz tartozó alkotások között. – ismeri a modern tömegkommunikáció fő működési elveit, jellemző vonásait, érti, milyen társadalmi és kulturális következményekkel járnak a kommunikációs rendszerben bekövetkező változások, ezek hatásait saját környezetében is észreveszi. – értelmezni tudja a valóság és a média által a valóságról kialakított kép viszonyát, ismeri a reprezentáció fogalmát, és rendelkezik a médiatudatosság képességével (azaz képes tudatos választásra és kritikai megközelítésre). – érti a hálózati kommunikáció működésmódját, képes abban felelősen részt venni, ismeri és megfelelően használja annak alapvető szövegtípusait. – ismeretekkel rendelkezik a médiaetika és a médiaszabályozás főbb kérdéseit illetően, saját álláspontot tud megfogalmazni azokkal kapcsolatban.